

طريقة غسل

(حنفی)

شیخ طریقت، امیر اہلسنت، بانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابو بلال
محمد الیاس عطار قادری رضوی

مکتبۃ المدینہ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم

طريقه غسل (حنفی)

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید، امکان قوی که بسیاری
از اشتباهات شما در نظر خواهد آمد.

فضیلت درود شریف

تاجدار مدینه، قرار قلب و سینه، فیض گنجینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم
ارشاد فرموده اند: به کثرت بر من درود بفرستید، بلاشک این درود برای شما
طهارت است^(۱).

سزای عجیب

حضرت جنید بغدادی رحمه الله تعالی علیه می فرمایند: ابن الکریمی رحمه الله
تعالی علیه می گوید: شبی احتلام گردیدم، اراده نمودم که فوراً غسل نمایم چونکه
فصل سرما بود نفس غفلت نموده بمن مشورت داد که هنوز شب باقی است این
قدر عجله چرا؟ باید موقع صبح با اطمینان کامل غسل نمود. بنا برین نفس را
فوراً یک سزای عجیب دادم، و سوگند یاد کردم که در همین شب با لباس غسل
باید کرد و لباس ها را هم خشک نخواهم کرد تا بر بدنم خشک شوند چنانچه
همین کردم.

واقعاً اگر در کارهای رضای خداوند غفلت و سستی را در خود راه بدهیم
جزای نفس اماره چنین خواهد بود^(۲).

(۱) مسند أبي يعلى، ج ۵، ص ۴۵۸، شماره حدیث (۶۳۸۳).

(۲) کیمیائی سعادت، مقام چهارم در معاقبت نفس، ج ۲، ص ۸۹۲.

برادران عزیز اسلامی! توجه کنید که اسلاف بزرگوار ما رحمهم الله تعالی برای سرکوبی نفس خود چه مصیبت های را برداشت کرده اند، پس ما باید از آنها درس بگیریم.

وقتی که چنین ضرورتی بر ما رخ می دهد با استقامت کامل آخرت را در نظر داشته بخاطر غسل نکردن جماعت صبح را یا معاذالله نماز صبح را از دست داده قضاء نمائیم وقتی که غسل فرض گردید فوراً باید غسل نمود. در حدیث شریف آمده است! درخانه ای که تصویر (عکس)، سگ و جنب باشد فرشته ها در آن داخل نخواهند شد^(۱).

طریقه غسل حنفی

بدون گفتن به زبان در دل نیت کرده شود که برای پاکی بدن غسل می کنم اول هر دو دست را تا بندها سه بار بشوئید، بعد استنجاء کرده نجاست از بدن پاک شود، بعد مثل وضوء نماز گرفته وپاها شسته نشود اگر بر چیزی نشسته بود باید پاها هنگام وضو با ترتیب شسته شود، بعد بر تمام بدن آب ریخته شود که درین اثنا صابون نیز استفاده شده می تواند، بعداً سه بار بر شانه راست و سه بار بر شانه چپ و سه بار بر سر و تمام بدن آب ریخته شود سپس از محل غسل کنار رفته پاها اگر قبلاً شسته نه بود بشوید، در هنگام ادای غسل سعی گردد تا رو بروی قبله ایستاده نشوید، تمام بدن را بادست خوب شسته تاجای خشک نماند، باید در جائی پنهان دور از انظار مردم غسل شود و اگر این امکان میسر نبود با پارچه ای ضخیمی عورت خود را از ناف تا زانوها پوشانید؛ زیرا که اگر پارچه نازک باشد هنگام خیس شدن به بدن می چسپد ومعاذالله رنگء گوشت

(۱) سنن أبي داؤد، كتاب الطهارة، باب في الجنب يؤخر الغسل، ج ۱، ص 109، شماره حدیث (227).

وزانوها ظاهر می گردند، زنان را بیش ازین احتیاط ضروری است، زمان غسل کردن هیچ گونه گفتگو نشود، هیچ دعائی هم خوانده نشود، بعد از انجام غسل بدن را خشک کرده لباس پوشیده و اگر وقت مکروه نبود خواندن دو رکعت نفل مستحب است^(۱).

فرایض سه گانه غسل از این قرار است

- (۱) آب در دهان کرده خوب غرغره شود که تا آخرِ گلو آب برسد.
- (۲) استنشاق یعنی آب دربینی کرده که تا آخرین حصه بینی خشک نماند.
- (۳) شستن تمام بدن^(۲).

(۱) مضمضه یا غرغره کردن

مضمضه بمجرد آب در دهان کردن و دوباره انداختن نخواهد بود^(۳) بلکه در تمام قسمت های دهان یعنی از لب تا آخر حلق آب برسد^(۴)، اگر روزه نباشید غرغره بلکه سنت است اگر در دندان ها ریشه گوشتی یا دانه نخودی وجود داشته باشد باید آن را صاف کرد، اما اگر صاف کردن این چیزها امکان پذیر نباشد یعنی باعث ضرر گردد مانعی ندارد، اگر قبل از غسل در بیخ دندانها چیزی محسوس نشده و باقی مانده باشد و بعد از ادای نماز اگر محسوس گردید که ریشه گوشتی و غیره در بیخ دندان باقی است شستن دهان فرض است و نمازی که قبلاً خوانده شده صحیح و درست است^(۵). اگر دندانی مصنوعی روکش

(۱) عامه کتب حنفیه.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳.

(۳) خلاصه الفتوی، ج ۱، ص ۲۱.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۲۵۴.

(۵) فتاوی رضویه، ج ۱، ص ۴۴۱، و ۲۰۶.

داشته باشد و یا باسیمی بسته باشد طوری که به زیر روکش یا زیر سیم آب نرسد^(۱) مانعی ندارد غسل انجام گرفته درست است.

(۲) استنشاق یا دربینی آب انداختن

استنشاق یا در بینی آب انداختن آن نیست که تا نوک آن برسد بلکه تاجائی که نرم می باشد یعنی تا شروع استخوان سخت شستن بینی لازمی است^(۲)، آب در بینی طوری استفاده شود که آن را خوب به بالا بکشید تا که آخرین قسمت بینی خشک نماند؛ زیرا که شستن آن فرض است^(۳). و نیز موی داخل بینی خشک نماند و خوب شسته شود^(۴)، و اگر خوب شسته نه شود غسل انجام نه گرفته است.

تذکر ضروری: سعی گردد که اگر بداخل بینی خاک و غبار اضافی خشک شده باشد چنانچه بعضی اوقات دیده می شود حتماً در آورده و صاف گردد.

(۳) ریختن آب بر تمام بدن

از موی سر تا کف پا بتمام بدن آب رساندن ضروری است، اگر به کوچک ترین عضوی از بدن انسان آب نرسد غسل درست نیست.

(۱) اگر موهای سر مرد بافته باشد باید باز شود تا از بیخ تا سر مو همه شسته شود که فرض می باشد و برای زن بُنِ موها را خیس کردن ضروری است، اما اگر خیلی فشرده بافته باشد امکان خیس شدن نه بود باز کردن ضروری است^(۵).

(۱) فتاوی رضویه، ج ۲، ص ۴۵۳.

(۲) خلاصه الفتاوی، ج ۱، ص ۲۱.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳.

(۴) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۴.

(۵) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳، ۱۴.

(۲) اگر در گوش گوشواره و یا در بینی اشکوفه موجود باشد باید خوب تکان داده شود تا سوراخ آنها خشک نمانند، اما در وضو تنها اشکوفه بینی تکان داده شود تا در سوراخ آن آب برسد.

(۳) موهای ریش و سبیل حتی پوست زیرمو باید خوب خلال و شسته شود.

(۴) هر قسمت ای از گوش حتی داخل سوراخ آن باید شسته شود.

(۵) موهای پشت گوش را بلند کرده زیر آنها باید شسته شود.

(۶) آخرین قسمت حلق باید شسته شود.

(۷) زیر بغل ها باید که دستها را بالا کرده خوب شسته شوند.

(۸) بازوها خوب شسته شوند.

(۹) تمام شکم و قسمت تیر پشت خوب شسته شود.

(۱۰) در سوراخ ناف انگشت خوب چرخانده شود تا داخل ناف شسته شود.

(۱۱) شکم اگر بزرگ باشد باید از قسمت پائین بالا برده شسته تا خوب شسته شود.

(۱۲) ران ها خوب شسته شوند سعی شود که اگر نشسته غسل کردید خالیگاه زیر زانو که با ران وصل است، خوب شسته شود، همچنان قسمت وصل شکم و ران خشک نمانند، زیر ناف حتی شرمگاه نیز شسته شود.

(۱۳) اطراف پاها گرداگرد شسته شوند،

(۱۴) آنتین و قسمت زیرین آن شسته شود،

(۱۵) اگر کسی بنا بر عذر شرعی ختنه نشده باشد باید پوست اضافی را برعکس کند تا قسمت زیر آن خوب شسته شود و اگر ممکن نباشد باید بدخل آن آب برسد،

(۱۶) وسط هر دو سُرین یعنی نشستگاه هنگامی که ایستاده غسل شود باید که خوب احتیاط گردد تا خشک نماند^(۱).

زنان توجهات ذیل را در غسل رعایت نمایند

(۱) سعی شود تا زیر پستان بخوبی شسته شود یعنی قسمت زیرین پستان خشک نماند.

(۲) قسمت بیرونی و درونی شرمگاه کاملاً آب برسد و خوب شسته شود، مکرراً این که شستن داخل شرمگاه فرض نیست بلکه مستحب است،

(۳) هنگام فراغت از حیض یا نفاس خون داخل شرمگاه توسط پارچه تمیز صاف گردد و بعد غسل شود^(۲).

(۴) رنگ ناخن را صاف کردن فرض است وگرنه غسل نخواهد شد. البته رنگ حنا ازین شرط بیرون است.

پانسمان زخم

اگر در اعضای بدن زخمی وجود داشته باشد که پانسمان شده بر روی آن مسح شود و نیز اگر جای از اعضاء بدن درد و یا مریضی باشد که آب رساندن مضر باشد آنهم مسح کرده شود، اگر زخم طوری باشد که پانسمان جاهای سالم عضو زخمی را احاطه کرده باشد مثلاً بر روی بازو زخم بوده و پانسمان زیر بازو را هم گرفته است در این صورت اگر باز شدن پانسمان ممکن باشد باید باز شود که شستن عضو سالم فرض است و اگر ممکن نیست یا باز شدن ممکن

(۱) ملخص از بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۴.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۵.

هست مگر ترس از این است که مثل قبل پانسمان بسته نخواهد شد و از این سبب خطر ضرر بیشتر است پس برهمة پانسمان مسح کردن کافی است^(۱).

علل فرض شدن غسل

- (۱) خارج شدن منی از محل اصلی اش بطور شهوت^(۲).
- (۲) احتلام یعنی خارج شدن منی در حالت خواب بودن^(۳).
- (۳) داخل شدن سرِ ذکر در شرمگاه زن اگر شهوت باشد یا نباشد غسل بر هر دو یعنی مرد و زن فرض می شود.
- (۴) هنگام فراغت از حیض.
- (۵) هنگام فراغت از نفاس^(۴)، یعنی بعد از زایمان کردن اگر خون قطع گردد غسل فرض است. اکثر زنان بعد از زایمان تا چهل روز غسل نمی کنند که در حقیقت این درست نخواهد بود، لطفاً وضاحت ضروری نفاس را مطالعه فرمائید:

وضاحت ضروری نفاس

خونی که بعد از تولد بچه جریان دارد نفاس گفته می شود. حدّ اکثر جریان آن چهل روز است اگر بعد از چهل روز تمام نشد پس مرض دیگر است؛ لهذا بعد از چهل روز غسل شود، حتی که اگر بعد از تولد بچه مدت یکدقیقه گذشته و خون بند شد از همان لحظه غسل گردد و نماز و روزه شروع می شود، اگر در حین انجام نماز و روزه و دیگر فرایض در آخرین روز بعد از ولادت یعنی در

(۱) حاشیة الطحطاوي علی مراقی الفلاح، ص ۱۴۳.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۴.

(۳) خلاصة الفتاوي، ج ۱، ص ۱۳.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوي، ص ۹۷.

روز چهارم لکه ای از خون دیده شد پس همهٔ چهل روز نفاس حساب می شود، مثلاً دو دقیقه بعد از ولادت خون تمام شده آن زن غسل کرده نماز و روزه را ادامه داد تا هنگامی که دو دقیقه از روز چهارم باقی مانده بود و دوباره خون دیده شد تمام چهل روز نفاس بوده، تمام نماز و روزه بیهوده گردید و اگر در این مدت قضائی نماز و روزه قبل از این ایام اداء کرده باشد، آن قضائی ها را دوباره اداء نماید^(۱).

احکام ضروری

- (۱) منی توسط شهوت از جای خود را جدا نگردیده بلکه بر اساس برداشتن وزنی یا افتادن از جای یا در صورت فشار برای رفع حاجت خارج گردیده در این صورت غسل لازم نیست اما وضو می شکند^(۲).
- (۲) اگر منی با ادرار بلا شهوت بصورت قطره بیاید غسل لازم نمی شود بلکه وضو می شکند^(۳).
- (۳) اگر بخاطر آمد که احتلام شده ولی اثری از منی مشاهده نگردید غسل لازم نمی شود^(۴).
- (۴) اگر در نماز شهوت غالب آمد، اما منی خارج نشده بعد از ادای نماز منی ظاهر شد پس نماز اداء گردید لیکن غسل فرض می شود^(۵).
- (۵) اگر ماده منی توسط دست خارج شد غسل فرض می شود، اما گناه بزرگ می باشد، در حدیث شریف آمده که کننده این عمل زشت ملعون است^(۶).

(۱) ماخوذ از فتاوی رضویه، ج ۴، ص ۳۵۴.

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۹۶.

(۳) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۸.

(۴) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۵.

(۵) فتح القدیر ج ۱، ص ۵۴.

(۶) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۹۶.

از چنین عمل زشت در انسان کمزوری بوجود می آید حتی بارها دیده شده که انسان را از مردی محروم می کند.

عذابِ مِثتِ زنی (جَلَق)

شخصی خدمت امام اهل سنت حضرت مولینا احمد رضا خان رحمة الله تعالى علیه عرض کرد مردی همیشه عمل جلق انجام می دهد هر چند به او گفته شده از این عمل دست بردار نیست لطفاً تحریر فرمائید که حشر این مرد چگونه خواهد بود و چه دعای بخواند تا از عمل مذکور پرهیز کند؟

اعلی حضرت ارشاد فرمودند: آن شخص عاصی و در اثر تکرار مرتکب گناه کبیره و فاسق است، در حشر کف دست های عامل این عمل زشت در حالت آبستن قیام می کند، وطوری ایستاده می شود که بین مجمع اعظم رسوا می شود اگر توبه نکند، و الله عزوجل هرکرا خواهد می بخشد وهرکرا خواهد عذاب می دهد، او همیشه باید لاحول را بکثرت بخواند، و وقتی که شیطان او را برای انجام دادن این عمل تحریک کرد فوراً قلباً متوجه خدا گردیده لاحول بخواند، پایبند نماز پنجگانه باشد، وبلا ناغه بعد از نماز صبح سوره اخلاص را ورد نماید. والله تعالى اعلم^(۱).

(در شجره عطاریه آمده که اگر هر صبح سوره اخلاص ۱۱ بار بخواند، شیطان اگر بالشکرش او را دعوت به انجام گناه بدهد بازهم نمی تواند تا که خودش انجام ندهد.

برای نقصانات امرد پسندی ملاحظه فرماید سگ مدینه رساله "نقصانات امرد پسندی".

(۱) فتاوی رضویه جدید، ج ۲۲، ص ۲۴۴.

طریقه غسل در آب جاری

اگر در آب روان یعنی نهر یا دریا غسل کرده شود کمی در آن توقف کرده، سنت های غسل (شستن سه بار بدن، ترتیب و غیره) و وضو همه انجام گرفته شود، لازم نیست که هر عضو را سه بار بشوید اگر در آب ایستاده یعنی استخر غسل نماید اعضا را سه بار با تغییر مکان حرکت داده بشوید سنت های سه گانه غسل و وضو اداء می شود، زیر فواره دوش یا باران ایستادن حکم آب جاری را دارد^(۱)، در وضو از روی سنت و در غسل از روی فرض مضمضه و استنشاق ضروری است.

فواره در حکم آب جاری است

در فتاوی اهل سنت آمده است که غسل در زیر آب لوله یا دوش حکم آب جاری را دارد؛ لهذا سنت های سه گانه غسل و وضو در مدت جریان آب اداء خواهد شد. چنانچه در "درمختار" تحریر گردیده که اگر در آب جاری یا آب حوض یا زیر قطره های باران غسل انجام گیرد تمام سنت ها نیز انجام شده است^(۲). بخاطر باید داشت که در این هنگام غرغره و استنشاق فراموش نشود.

احتیاط در فواره (یا دوش)

اگر در حمام در حالت برهنه زیر دوش قرار می گیرید باید احتیاط شود که رو یا پشت به قبله ایستاده نشویم، در هنگام رفع حاجت نیز احتیاط شود که رو

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۳۲۰.

(۲) درمختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۲۹۱.

یا پشت بطرف قبله نباشد اکثراً این مسئله را جزئی می دانند که در حقیقت بی ادبی محض خواهد بود.

معنی رو یا پشت بطرف قبله این است که در بین زاویه ۴۵ درجه قرار گیرد؛ لهذا (غسل کننده یا استنجا کننده) را احتیاط لازم است که از زاویه ۴۵ درجه بیرون باشد.

W.C سنگ دستشوئی رو به قبله نباشد

لطفاً! از روی مهربانی سنگ مستراح و فواره منزل و غیره را ذریعه پرکار یا آله دیگر مهندسی مورد سنجش قرار داده اگر اشتباه بود آن را اصلاح سازید. تا که در آخرت مورد خوف و غضب خداوند قرار نگیرید. بیشتر احتیاط در این است که (W.C) سنگ مستراح از قبله به اندازه ۹۰ درجه گذاشته شود یعنی طوری باشد که وقت سلام گردانیدن مساوی با روی نمازی قرار داشته باشد. معماران و مهندسین امروزی در فکر زیبایی ساختمان هستند اما متأسفانه در فکر آداب قبله نمی باشند؛ لهذا بر هر مسلمان لازم است که بجای زیبایی و بهتری حاضر در فکر زیبایی و بهتری آخرت باشند.

غسل چه وقت سنت است

غسل روز جمعه، عید الفطر، عید الضحی، عرفات و احرام ادای حج و عمره سنت است^(۱).

غسل مستحب

(۱) وقوف عرفات،

(۱) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۶.

- (۲) وقوفِ مزدلفه،
- (۳) حاضریء حرم،
- (۴) حاضریء سرکارِ عالم صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم،
- (۵) طواف،
- (۶) دخولِ منی،
- (۷) در سه روز جمرات،
- (۸) شبِ براءت،
- (۹) شبِ قدر،
- (۱۰) شبِ عرفه،
- (۱۱) مجلس میلاد النبی صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم،
- (۱۲) دیگر مجالسِ خیریه،
- (۱۳) بعد از غسل میت،
- (۱۴) دیوانه ای که بعد به هوش بیاید،
- (۱۵) بعد از بی هوشی هنگام به هوش آمدن،
- (۱۶) بعد از نشه بودن،
- (۱۷) هنگام توبه گناهان،
- (۱۸) هنگام پوشیدن لباس نو،
- (۱۹) از سفر رسیدن،
- (۲۰) بعد از خون استحاضه،
- (۲۱) نماز خسوف و کسوف،
- (۲۲) برای نماز استسقاء،
- (۲۳) برای خوف از تاریکی،
- (۲۴) وقتی که بر بدن نجاست شده باشد و معلوم نباشد که کدام قسمت بوده^(۱).

(۱) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۴۱.

در یک غسل نیت های مختلفه

کسی که بر آن چند غسل باشد مثلاً شخصی احتلام شده، روز عید هم می باشد و جمعه هم می باشد، با کردن نیت سه غسل هر سه غسل در یک وقت اداء می شود و ثواب همه نصیب می شود^(۱).
رو بروی مردم عریان غسل کردن حرام است^(۲).

نظر کردن بطرف لباس تنگ پوشیده چگونه است؟

اگر لباس تنگ باشد یا آب خورده به بدن چسبیده باشد ولو این که لباس ضخیم هم باشد طوری که بعضی قسمت های اعضاء مستور مثلاً حصه های ران معلوم شود در این صورت نظر کردن دیگران بر آن جائز نیست.
وقت لخت حمام کردن باید خوب احتیاط شود که اگر در حمام تنها لخت می باشد دقت باید کرد تا رُو و پشت به طرف قبله نشود.

اگر از غسل سرما خوردگی و مریضی بوجود می آید

چه باید کرد؟

وقتی که احساس شود که از ناحیه شستن سر مریضی پیدا می شود یا شخص مریض است و می داند که از این ناحیه مریضی اش بیشتر خواهد شد. در این صورت غرغره و آب در بینی استفاده شود و از گردن به پائین غسل نماید و تمام سر را بطور مسح با دست خیس نماید غسل انجام می گیرد. بعد از صحت سر را بشوید و تمام بدن غسل کردن ضروری نیست^(۳).

(۱) الدر مختار معه رد المختار، ج ۱، ص ۳۴۱.

(۲) فتاوی رضویه، ج ۳، ص ۳۰۶.

(۳) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۶.

احتیاط با آبی که در ظرف باشد

وقتی که با ظرف آب غسل صورت گیرد خیلی احتیاط باید کرد که قطره های آب بدن در ظرف نریزند، و برای احتیاط ظرف باید در جای بالاتر از سطح حمام گذاشته شود و نیز باظرفی که آب برداشته می شود باید بر زمین گذاشته نه شود.

گره موها

اگر موها گره داشته باشد در هنگام غسل باز کردن گره و برآن آب رساندن ضروری نیست^(۱).

آداب ده گانه خواندن و برداشتن قرآن در حالت ناپاکی

(۱) کسی که برآن غسل فرض باشد در مسجد رفتن، طواف خانه کعبه کردن، قرآن را لمس کردن، قرآن خواندن، آیه از قرآن نوشتن، تعویذ نوشتن آیه قرآنی حرام است، البته درآن صورت حرام است که در موقع نوشتن کاغذ لمس گردد، اگرطوری تحریر گردد که کاغذ با دست نویسنده تماس نگیرد یعنی لمس نشود جائز است^(۲)، تعویذ بگردن نهادن بدون جلد یا انگشتری که برآن آیه قرآن یا حروف مقطعات قرآنی باشد حرام است^(۳). اگر در بین پلاستیک پیچیده شده یا در بین پارچه و یا چرمی دوخته باشد چنین تعویذ را مانعی نیست.

(۱) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۶.

(۲) فتاوی اهل سنت، غیر مطبوعه.

(۳) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۳۴۳.

- (۲) اگر قرآن پاک در پارچه ای پیچیده باشد پس بی وضو و بدون غسل برداشتن آن مانعی ندارد، که تابع یا وصل به قرآن نباشد و یا تابع بر بدن یا سر بردارنده نباشد، انگاه برداشتن قرآن توسط همان پارچه جایز است^(۱).
- (۳) اگر قرآن داخل پارچه غیر پیچیده باشد برداشتن آن نیز جایز است^(۲).
- (۴) با آستین پیراهن یا گوشه چادر قرآن را دست زدن و برداشتن حرام است زیرا که این چیزها ملبس به وجود آن تابع می باشد^(۳).
- (۵) آیه از قرآن را بصورت دعا یا تبرک مثلاً بسم الله الرحمن الرحیم یا برای ادای شکر الحمد لله رب العالمین یا جهت خبر زیان یا موت کسی إنا لله وإنا إليه راجعون یا به نیت ثناء تمام سوره حمد یا آیه کرسی یا سه آیات آخری سوره حشر را بخواند در حالی که به نیت قرآن خواندن نباشد مانعی نیست^(۴).
- (۶) سه قل را بلا لفظ قل بطور ثناء خوانده می تواند با لفظ قل به نیت ثناء خوانده نمی تواند؛ زیرا که با قل قرآن بودن متعین می باشد و نیت را دخلی نخواهد بود^(۵).
- (۷) بی وضو قرآن را لمس کردن حرام است، بدون لمس زبانی یا از دور دیدن و خواندن جرمی نیست^(۶).

(۱) الهدایة معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۱۴۹.

(۲) از رد المحتار، ج ۱، ص ۲۴۸.

(۳) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۵۳۷، بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۲.

(۴) ماخوذ از فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳۸.

(۵) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۶) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۵۲. بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(8) برداشتن ظرفی یا سینی ای که بر آن آیه قرآن تحریر شده باشد بدون غسل و وضو جائز نیست بلکه حرام است^(۱).

(9) استفاده آن بر همه مکروه است مگر به اراده شفاء در آن آب کرده بخورید خوب است^(۲).

(10) ترجمه قرآن پاک به هر زبانی که باشد خواندن یا برداشتن آن نیز حکم قرآن را دارد^(۳).

لمس کردن کتب دینی

بر کسی که غسل بر آن فرض باشد و یا وضو نداشته باشد خواندن و لمس کردن کتب دینی مثل فقه و تفسیر و احادیث مکروه تنزیهی است و اگر آنها را با پارچه ای که خودش ملبس به آن باشد بردارد و بخواند گناهی نیست مگر آیت قرآنی یا ترجمه اش را دست زدن در حالت جنابت حرام است^(۴) در خواندن و مطالعه کتب اسلامی رسالات و روزنامه ها بدون وضو باید احتیاط نمود؛ زیرا که عموماً در آنها آیات و ترجمه ها وجود دارد.

در حالت جنابت درود شریف خواندن

(۱) کسی که غسل بر آن فرض گشته اگر درین حالت درود یا دعا بخواند مانعی ندارد مگر بهتر است تا وضو و غرغره نماید^(۵).

(۱) فتاوی رضویه شریف، ج ۱، ص ۳۹.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳۹.

(۴) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۵) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۲) جواب دادن آذان بر آن شخص جایز است^(۱).

معمولاً اشخاصی که کارهای را انجام می دهند زیر ناخن های شان پر از ذرات خواهد بود نویسنده با رنگ الوده است و ناخن خباز با آرد و اشخاص عام به چیز های دیگر مصروف می باشند که در این صورت غسل درست می گیرد^(۲) اگر متوجه نباشنده لیکن وقتی که متوجه شدند بعداً جای آنها را بشویند و نمازی که قبلاً خوانده شده صحیح است^(۳).

بچه چه وقت بالغ می شود ؟

پسر از سن ۱۲ الی ۱۵ سالگی اولین احتلام برایش نشانه بلاغت و دختر از سن ۹ الی ۱۵ سالگی بالغ گفته می شوند، اکنون بر آنها پابندی احکام شریعت لازم می شود؛ لهذا در صورت اظهار احتلام بر پسر و حیض بر دختر غسل فرض می گردد و اگر چنین علاماتی بر آنها ظاهر نگردید پس از حساب سال هجری (قمری) سن ۱۵ سالگی سن بلوغ آنها می باشد^(۴).

ترتیب گذاشتن کتابها

(۱) قرآن شریف را بالای همه کتب گذاشته بعد تفسیر بعد حدیث بعد فقه و بعد دیگر کتب اسلامی بالترتیب گذاشته شوند^(۵).

(۲) بر روی کتب هیچ چیز دیگر حتی قلمی هم گذاشته نشود.

(۱) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳۸.

(۲) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۳۱۶.

(۳) جد الممتار، ج ۱، ص ۱۱۱.

(۴) اللباب فی شرح الكتاب، ج ۲، ص ۱۶.

(۵) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۳۵۴.

چنانچه در صندوقی که کتابها باشند بر روی آنها چیزی نباید گذاشت.

بستن اشیاء در اوراق دینی

- (1) در اوراق مسائل دینی چیزی بستن و بین دسترخوانی که اشعار و چیزهای نوشته باشد مثل نام کارخانه و غیره استعمال آن ممنوع است^(۱).
- (۲) ادب و احترام حروف تهجی هر زبان ضروری است^(۲).
- (۳) عموماً درکنار مصلی ها نام کارخانه و تبلیغات دیگر تحریر می شود که آنها را باید برداشت و بعد بر آن نماز خواند آن مصلی ای که بر آن نقش کعبه و یا گنبد خضراء ترسیم شده باشد در وقت استفاده از آن سعی شود تا پاها بر نشان های مقدسه گذاشته نشوند اگر در نماز چنین مصلی هارا مورد استفاده قرار ندهید بهتر است^(۳).

علت وسوسه ها

از ادرار کردن در غسل خانه وسوسه بوجود می آید. از حضرت عبدالله بن مغفل رضی الله تعالی عنه روایت است که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: از ادرار کردن در غسل خانه بپرهیزید که بی شک از این عمل وسوسه ها بوجود می آید^(۴).

بیان تیمم و فرایض آن

در تیمم سه فرض است

-
- (۱) ماخوذ از الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۵۵، ۳۵۶.
 - (۲) رد المحتار، ج ۱، ص ۶۰۷.
 - (۳) فتاوی اهل سنت.
 - (۴) جامع ترمذی، أبواب الطهارة، باب ما جاء في كراهية البول في الغسل، 98/۱، الحدیث (21).

(۱) نیت

(۲) دست بر همه صورت کشیدن

(۳) دست ها راتا آرنج مسح کردن است^(۱).

سنت های تیمم ده چیز اند

(۱) بسم الله گفتن.

(۲) دست ها را بر زمین زدن.

(۳) دست ها بزمین مالیدن یعنی عقب و جلو کردن.

(۴) انگشت ها را باز داشتن.

(۵) تکان دادن دستها یعنی بن انگشت شصت هر دو دست را بهم زدن، مگر احتیاط گردد تا آواز کف زدن بر نیاید.

(۶) اول صورت و بعد دستها را مسح کردن.

(۷) مسح هر دو دست متصل صورت گیرد.

(۸) اول دست راست و بعد دست چپ مسح گردد.

(۹) خلال کردن ریش.

(۱۰) خلال انگشتان تا که غبار بر آن برسد، اگر غبار نرسید یعنی دست به سنگی و یا امثال آن زده باشد که غبار نداشته بود، خلال فرض می شود، برای خلال کردن دوباره دست بر زمین زدن ضروری نیست^(۲).

طریقه تیمم (حنفی)

نیت تیمم کرده شود (نیت اراده دل است و اگر بزبان هم گفته شود بهتر است) مثلاً بگوید برای پاکي از بی وضوئی یا بی غسلی و یا هر دو تیمم می کنم تا نمازم روا گردد، بسم الله بگوید و انگشتان هر دو دست را کشاده و بر چیزی

(۱) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۵.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۷.

که از نوع زمین باشد مثلاً (سنگ، خشت، دیوار، خاک و غیره) بمالد، اگر غبار زیاد باشد دستها را تکان دهد و بعد تمام صورت را طوری مسح کند که جای حتی به اندازه مو، خالی نماند، ثانیاً همین طور دوباره دستها را بر زمین زده و از ناخن ها شروع تا آرنج دستها مسح کرده شوند طوری که به علاوه انگشت ابهام (شصت) چهار انگشت دیگر دست چپ را از پشت انگشهای دست راست تا آرنج آن برده و بعد با کف دست چپ قسمت داخلی دست راست را تا آخرین مرز کف دست مسح کرده و با قسمت داخلی انگشت بزرگ چپ قسمت عقب انگشت بزرگ راست را مسح کند بعد مسح دست چپ همین طور صورت گیرد^(۱). و اگر با تمام انگشتان و کف دست مسح کرده شود بازهم تیمم انجام گرفته است. اگرچه از آرنج شروع تا انگشتان و یا از انگشتان تا آرنج مسح شود، اما این خلاف سنت است و در تیمم سر و پاها مسح نمی شوند^(۲).

به نسبت 25 صفر المظفر یوم امام احمد رضا

25 گل مدنی تیمم

- (۱) چیزی که با آتش خاکستر یا نرم یا ذوب نمی گردد، از جنس زمین می باشد و تیمم بر آن جایز است مثل (ریگ، آهک، سرمه، سنگ، فیروزه، عقیق و غیره) بر جواهر تیمم جائز است، اگر بر آن گرد باشد یا نباشد^(۳).
- (۲) با خشت پخته (آجر) ظرف چینی نیز تیمم جایز است اما اگر از جرم شیشه و غیره که از جنس زمین نباشد ساخته شده تیمم جایز نیست^(۴).

(۱) فتاوی تاتار خانیه، ج ۱، ص ۲۲۷.

(۲) عامه کتب فقه.

(۳) البحر الرائق، ج ۱، ص ۲۵۶.

(۴) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۷.

(۳) پاک بودن اشیاء که بر آن تیمم می شود ضروری است یعنی بر آن اثری از نجاست نباشد^(۱)، بر زمین دیوار و یا غباری که بر زمین ریخته شده اگر نجس شود و بعد در اثر آفتاب خشک گردد که اثر نجاست تمام شود پاک و طاهر است، بر آن نماز جایز می باشد، ولی تیمم جائز نیست.

(۴) اگر شک باشد که وقتی نجس بوده این شک اعتبار ندارد.

(۵) اگر بر پارچه یا چوب یا دروازه چنان خاک باشد که اثر انگشت بر آن معلوم شود تیمم جائز است^(۲).

(۶) دیوار آجری یا خاکی اگر از مسجد و یا از خانه باشد تیمم بر آن جائز است بشرطی که بر آن تیل، رنگ یا کاغذ دیواری و چیزی که از جنس زمین نباشد دیده نشود، اگر بر دیوار سنگ کار شده باشد اشکالی ندارد.

(۷) کسی که بر آن وضو و یا غسل لازم شده و آب میسر نباشد تیمم می تواند بکند^(۳).

(۸) اگر کسی مریض باشد و خطر افزایش مریضی آن در وضو و یا غسل می باشد و یا این که یک دکتر و طبیب مسلمان واقعی که ظاهراً فاسق بنظر نیاید بگوید که از غسل و یا وضو مریضی این شخص زیاده می شود؛ لهذا تیمم کرده می تواند^(۴).

(۹) اگر در غسل احساس ضرر در قسمت سر باشد پس از گلو به پائین غسل و سر را مسح کند^(۵).

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۴۳۵.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۷.

(۳) فتاوی قاضی خان مع عالمگیری، ج ۱، ص ۵۳.

(۴) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۴۴۱.

(۵) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۰.

(10) جائی که در هر چار طرف به اندازه چهار میل آب دیده نشد تیمم جایز است^(۱).

(11) اگر به اندازه وضو آب زم زم در نزد خود داشته باشد تیمم جائز نیست^(۲).
(۱۲) اگر هوا چنان سرد باشد که خطر مرگ احساس شود و بعد از غسل چیزی برای نجات از سردی هم ندارد تیمم جائز است.

(13) اگر شخص زندانی را اجازه وضو داده نشود پس تیمم کرده نماز را بخواند و بعد اعاده نماید و اگر دشمن و یا زندانبان او را به ادای نماز هم نگذارد به اشاره نماز خواند و بعد اعاده شود.

(۱۴) اگر گمان این باشد که در تلاش کردن آب قافله از نظر غائب می شود و یا قطار می رود تیمم جائز است^(۳).

(1۵) اگر در مسجد خوابیده بود و غسل بر آن لازم گشت در همان جا فوراً تیمم کند^(۴)، بعد بیرون برود؛ زیرا تاخیر کردن حرام است^(۵).

(1۶) وقت چنان تنگ است که با غسل کردن و وضو کردن نماز قضاء می شود تیمم کرده نماز بخواند و بعد وضو یا غسل کرده و نماز را اعاده نماید^(۶).

(17) زن از حیض و یا نفاس پاک گردید و قادر به آب نیست تیمم کند^(۷).

(۱) الدر مختار معه رد المحتار، ج 1، ص 441.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۱.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۸.

(۴) ماخوذ از فتاوی رضویه، ج ۳، ص ۴۹۲.

(۵) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۸.

(۶) فتاوی رضویه، ج ۳، ص ۳۰۷.

(۷) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۴.

(18) اگر در جای می باشد که نه آب موجود است و نه خاک پاک میسر می شود باید که در وقت نماز تمام حرکات نماز را بجا آورده و در حین بدست آوردن آب و یا خاک پاک وضو و یا تیمم کرده نماز را بازهم بخواند.

(19) طریقه تیمم وضو و غسل هردو یکی است^(۱).

(20) برکسی که غسل فرض گردیده لازم نیست که برای غسل جدا و برای وضو جدا تیمم کند، بر هر دو یک تیمم درست است و یا اگر فقط یک نیت کرد یا برای وضو یا به نیت غسل باز هم کافی است^(۲).

(21) از چیزهایی که وضو می شکند و یا غسل فرض می شود از همان چیزها تیمم هم می شکند و نیز بادسترسی به آب تیمم می شکند^(۳).

(22) اگر در بینی زن اشکوفه باشد باید در آورده شود ورنه جای اشکوفه مسح نخواهد شد^(۴).

(23) آن قسمت از لبها که عادتاً در موقع بستن دهان مشاهده می شود مسح کردن آن ضروری است و اگر در وقت مالیدن دست به صورت لبها را بزور در دهان فرو برد که بخوبی مسح نشود تیمم درست نیست، به همین ترتیب اگر چشم ها بزور بسته شود نیز تیمم نخواهد شد.

(24) انگشتر ساعت و چیزهای دیگری که بردست پوشیده باشد باید در آورده و زیر آنها مسح گردد که فرض می باشد^(۵)، خواهران اسلامی نیز لنگورا

(۱) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۵.

(۲) فتاوی قاضی خان مع عالمگیری، ج ۱، ص ۵۳.

(۳) فتاوی تاتار خانیه، ج ۱، ص ۲۴۹.

(۴) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۶.

(۵) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۱۲۰.

باید درآورد و یا از جایش طوری تکان دهد که زیر آنها مسح شود.
احتیاط در تیمم بیشتر از وضو است.

(25) مریض و بی دست و پا تیمم کرده نمی تواند کسی دیگر بر آن انجام دهد
پس تیمم دهنده را نیت ضروری نیست کسی را که تیمم می دهند نیت آن
شرط است^(۱).

یا رب مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم مارا توفیق آموختن غسل و
آموزش دادن بدیگران برابر با سنت های نبوی عطا فرما
آمین بجاه النبی الامین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم.

طالب غم مدینه و بقیع و مغفرت

۱۹ رجب المرجب 1426 هـ ق

(۱) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۶.